

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2016

**RELIGIESTUDIES V2
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1**1.1 1.1.1 Sosio-godsdienstige transformasie**

- Suid-Afrika het in 1994 'n demokratiese regering geword.
- Daar was met die apartheidsreëls, -regulasies en -wette weggedoen.
- Die godsdienstige geloofsbeweging het nou die uitdaging van gemeenskappe in die proses om 'n nie-rassistiese en verdraagsame samelewing te word, in die gesig gestaar.
- Om veranderinge in die gemeenskap teweeg te bring, is nie die verantwoordelikheid van die regering alleen nie, maar verskillende godsdienstige organisasies moet 'n groot rol speel.
- Die godsdienstige organisasies moet kommentaar lewer wanneer die regering goeie werk vir gemeenskappe doen, maar ook wanneer die regering dit nie doen nie.
- Die regering kan nie godsdien gebruik om mense te onderdruk nie, omdat dit 'n demokratiese regering is.
- Die beter lewe vir almal hang nou nie net van die regering af nie maar ook van godsdienstige organisasies sowel, as deur projekte soos bouwerk, groentetuine, kleremakery en relevante vaardighede.

(10)

1.1.2 Stryd om vryheid

- Baie godsdienstige gemeenskappe het die koloniale heerskappy teengestaan.
 - Hulle het die rassisme van die Nasionale Party en die manier hoe dit godsdien gebruik om die mag van die wit Afrikaners sedert die 1950's uit te brei, teengestaan.
 - Leiers van die verskillende godsdienstige gemeenskappe het byeengekom om hul gedeelde verskille te sien en saam te staan in hul gemeenskaplike doel vir geregtigheid, gelykheid en nie-rassisme.
 - Die inter-godsdienstige stryd teen apartheid was die skepping van die Wêreldkonferensie vir Godsdien en Vrede (WKGV) in 1984.
 - Die grootste godsdienste wat bymekaar gekom het was Hindoeïsme, Judaïsme, Islam en Christendom.
- (Enige relevante antwoord moet gekrediteer word)

(10)

1.2 Godsdien en samelewing

1.2.1 Jagter-versamelaars

- Jag en versamel was 'n manier van lewe wat sedert die vroeë ontwikkeling van die mens bestaan het.
- Mense het in grotte gewoon.
- Hulle het die bas van bome geëet.
- Hulle was nomadies.
- Hulle het vuur gemaak deur klippe teen mekaar te slaan.
- Hulle het diere se vleis geëet.
- Hulle het diervelle gedra.
- Gedurende die era was daar nie hutte nie.
- Die era was bekend as die Steentydperk omdat die mense klippe gebruik het om diere dood te maak en vuur te maak.
- Rituele het rondom jag gesentreer.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(10)

1.2.2 Vroeë voedselproduseerders

- Mense het opgehou rondtrek op soek na voedsel, water en skuiling.
- Hulle het begin om hulself in permanente gemeenskappe te vestig.
- Hulle het begin om voedsel te produseer.
- Met verloop van tyd het hulle minder gejag.
- Hulle het begin om diere soos skape en koeie aan te hou.
- Hulle het begin om te boer soos byvoorbeeld deur gewas- en melkboerdery.
- Hulle het begin om gemeenskappe te vorm.
- Die manier van lewe het verander: hulle het begin om 'n nuwe manier van lewe in te stel om hul leefstyl te verbeter, bv. pottebakkerie, maak van metaal (soos yster) en weef van klere.
- Teen hierdie tyd was daar voldoende voorsiening van voedsel.
- 'n Gestruktureerde tipe leierskap was gevorm om groter sosiale groepe te bestuur.
- (Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(10)

1.2.3 Vroeë staatsamelewings

- Mense was permanent in gemeenskappe gevestig.
- Hulle het in grootte gegroei.
- Meer sosiale en politieke strukture was nodig.
- In baie gemeenskappe het dit tot die transformasie van state gelei waar klein dorpieë of stede onder beheer van 'n leier of koninklike familie gekom het.
- Al die groot wêreldgodsdienste (Islam, Christendom, Judaïsme, Boeddhisme en Hindoeïsme) het tydens die vroeë staatsamelewings begin.
- Groot samelewings soos Afrika, Europa, Indië, Suid Amerika, en so meer, het tot ingewikkelde samelewings met merkwaardige kulture en tradisies gegroei wat oor lang afstande met ander samelewings handel gedryf het.
- (Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(10)
[50]

VRAAG 2

2.1 Konsepte

2.1.1 Sinkretisme

- Dit is wanneer een religie die leringe, gelowe of praktyke van 'n ander geloof inkorporeer.
 - Dit kan op twee maniere gebeur:
 - Wanneer twee of meer gelowe in 'n nuwe vorm saamsmelt
 - Deur die oortuigings van ander gelowe in jou eie geloof te inkorporeer
- (4)

2.1.2 Evangelisme

- Dit is 'n vorm van sending wat fokus op die gevalle of nie-aktiewe lede van hul godsdienste eerder as buitestaanders.
 - Die mense wat die werk doen, word evangeliste genoem en doen hierdie werk in hulle vaderland, of as sendelinge in ander lande.
 - In Islam staan die werk om die leringe te verkondig bekend as *Dawa'h* wat beteken om 'n oproep te doen of om 'n uitnodiging te stuur.
- (4)

2.1.3 Ekumenisme

- Ekumenisme is afgelei van die Griekse woord "*oikoumene*" wat beteken die hele bewoonde wêreld.
 - Dit is oorspronklik verwys na die bevordering van 'n visie van eenheid onder die verskillende Christelike kerkgemeenskappe wat na Jesus se dood ontstaan het.
- (4)

2.1.4 Proselitering

- Dit is soortgelyk aan evangelisering.
 - Dit het 'n sterker betekenis en behels soms dat ander gedwing word om in 'n ander geloof te glo of dit aan te neem.
- (4)

2.1.5 Dialoog

- Dit is 'n gesprek tussen twee persone.
 - Dit beteken om te praat sowel as te luister.
 - Dialoog is kommunikasie en om te deel in 'n gees van openlikheid en vertrouwe.
- (4)

2.2 Bespreek DRIE tipes dialoog.

2.2.1 Dialoog van die lewe

- Is die mees algemeenste vorm van dialoog.
- Verwys na die verhoudinge wat mense van verskillende geloofsoortuigings tuis, op skool en in die werkplek ontwikkel.
- Mense vier byvoorbeeld mekaar se verjaarsdae, woon mekaar se troues by en ondersteun mekaar in tye van teëspoed.
- Hulle bespreek nie noodwendig godsdiens nie.
- Hulle steun op waardes van hul verskillende oortuigings en tradisies en op hul gemeenskaplike menslikheid.
- In Suid-Afrika byvoorbeeld, bied die Joodse organisasie B'nai B'irth se lede basiese dienste in hospitale op Kersdag aan.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(10)

2.2.2 Dialoog van aksie

- Die dialoog is afhanklik van onderlinge begrip en vertroue.
- Baie geleenthede om die gemeenskap te dien, ontstaan wanneer mense van verskillende geloofsoortuigings meer vertroue opbou en leer om mekaar te vertrou.
- Die verbintenis om alle vorme van menslike ongeregtigheid teen te staan.
- Om die versperrings van ras, geslag of klas af te breek.
- Om onregverdigde maatskaplike strukture te bevraagteken.
- Die verbintenis om die gemeenskap in onderwys, gesondheidsorg en maatskaplike dienste te dien.
- Teen die ongelyke verdeling van hulpbronne te stry.
- Onderlinge verband tussen vrede en regverdigheid te probeer verstaan.
- Inter-kerklike hospies wat terminaal siektes versorg.
- Uitreiking na hawelose, straatkinders en bejaardes.
- Slagoffers van MIV/Vigs te ondersteun.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(10)

2.2.3 Dialoog van diskoers

- Gewoonlik die leiers van verskillende geloofsoortuigings wat betrokke is.
- Luister na mekaar in 'n poging om mekaar se godsdiens op 'n dieper vlak te verstaan.
- Om punte van ooreenkomste en verskille te identifiseer.
- Probeer om saam moderne probleme op te los.
- Inter-religieuse besprekings op televisie.
- Nasionale Forum vir Godsdienstige leiers.

(10)
[50]

VRAAG 3**3.1 3.1.1 Moontlike redes waarom seksuele geweld so algemeen onder die jeug is**

- Swak monitoring en toesig van kinders deur ouers.
- Harde of teenstrydige dissiplinêre praktyke deur ouers.
- Ouer dwelmmisbruik.
- Lae familie inkomste
- Toegang tot misbruik van alkohol.
- Armoede
- Woede
- Negatiewe houding

(14)

3.1.2 Stel strategieë voor wat die religieuse gemeenskappe kan gebruik om hierdie sosiale probleem op te los.

- Sielkundige sorg en ondersteuning
 - Jy kan na 'n sielkundige toe gaan vir professionele help.
- Gemeenskapsgebaseerde pogings
 - Voorkomingsveldtog – waarby jy veldtogte reël oor seksuele geweld, jy sal met idees vorendag kom hoe om seksuele geweld te bekamp.
- Gemeenskap aktivisme deur mans
 - Mans moet 'n groot rol speel in die voorkoming van hierdie sosiale probleem.

(12)

3.2 Verhouding tussen godsdiens en die staat**3.2.1 Sekulêre staat**

- Die woord sekulêr kom van die Latynse woord “*Saeculum*” wat ouderdom of wêreld (hierdie wêreld) beteken.
- 'n Sekulêre staat is nie vyandig tot godsdiens nie.
- Dit is nie toegewyd tot 'n bepaalde godsdiens, godsdienstige tradisie, godsdienstige oortuigings of praktyke nie.
- Die hoof kenmerk van 'n sekulêre staat is die skeiding tussen staat en godsdiens.
- In 'n land waar daar meer as een godsdienstige tradisie is, identifiseer of bevoordeel die staat nie enige godsdienstige organisasie of gemeenskap nie.
- Die hoofdoel van 'n sekulêre staat is om te sien na welsyn al inwoners ongeag tot watter kultuur of godsdiens hulle behoort.
- In terme van godsdiens, al wat die regering hoof te doen is om te verseker dat hulle die wette en regulasies volg en toepas op alle mense.
- Al wat die staat moet doen is om godsdiensvryheid van alle godsdienste te verseker.
- Die regering het geen gesag om mense te adviseer of aan mense voor te skryf watter godsdiens hulle moet volg nie.
- In 'n sekulêre staat is daar nie gesamentlike aktiwiteite tussen godsdiens en staat, ongeag in teorie of praktyk, privaat of openbaar nie.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(12)

3.2.2 Teokratiese staat

- Is 'n vorm van regering waarin daar 'n sterk verhouding tussen een besondere godsdiens en regering is.
- Teokratiese staat verwys na waar godsdiens en staat so nou verbind is, hulle vir alle praktiese doeleindes as een gesien kan word.
- Bekend as 'n teokrasie (regering deur God) het godsdienstige organisasies publieke mag en godsdienstige wette.
- Dit het 'n negatiewe impak op ander godsdienste wat nie noue verbintenis met die regering het nie.
- Hul geloofsstelsel neig om oorweldig te word deur die geloofsstelsel wat direkte verbintenis met die regering het.
- Dit is geneig om tot godsdienstige oorloë te lei.
- Laasgenoemde het 'n negatiewe impak op die ekonomie en sosiale lewe van die land.

(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(12)
[50]

VRAAG 4

4.1 Kritiek met betrekking tot die konflikteorieë

- Word gesê dat hulle uit 'n valse uitgangspunt begin.
- Hulle het 'n baie eensydige siening wat aan konflik 'n allesoorheersende rol toeskryf.
- Hulle het gelyke waarde aan die van altruïsme en spontane samewerking in die menslike lewe.
- Konsentreer nie net op hoe dinge werk nie.
- Bevorder in werklikheid ook konflik.
- Slaag nie die toetse van ooreenstemming en bruikbaarheid nie.
- Ingeboude vooroordeel.
- Bring nie die feite in berekening wat godsdiens dikwels nie bloot klassebelange steun nie, maar sodanige belange teengestaan.
- Teorieë stem nie altyd ooreen met die werklike rol wat godsdiens in die samelewing speel nie.
- Die nut van dit het dus geen perke.
- Beskou materiële dinge as van die uiterste belang.
- Weerspieël nie noodwendig die werklike toedrag van sake nie.
- Die ekonomie is sterker as godsdiens.
- Ekonomiese magte sal dus altyd godsdienstige faktore bepaal.
- Die ekonomie beïnvloed godsdiens en godsdiens beïnvloed die ekonomie.

(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(14)

4.2 Simbole in religie

4.2.1 Fokus-simbole

- Die woord fokus verwys na 'n sentrale punt van aandag of belang.
- Dit word gebruik om geloof te fokus.
- Dit is gewoonlik 'n hoofsimbool vir 'n spesifieke tradisie.
- In Islam sluit die fokus-simbool die sekelmaan en ster in.
- In Judaïsme sluit die fokus-simbool die ster van David en die Menorah in.
- In die Christendom sluit die fokus-simbole die kruis en die vis in.
- In Hindoeïsme is die OM-teken en die verskeie pligte die fokus-simbole.
- Fokus-simbole kan gehoor word byvoorbeeld, die oproep tot gebed by die Muezzin in Islam, en die "OM"-klank gedurende meditasie in Hindoeïsme.

(12)

4.2.2 Voorstellende simbole

- Dit is iets soortgelyk aan die ding wat dit voorstel, byvoorbeeld 'n straatkaart is 'n baie kleiner voorstelling van die werklike landskap.
- In godsdiens is die voorstellende simbool soortgelyk aan die ding waarvoor dit staan.
- In die ortodokse Christelike tradisie is daar houtskilderye aan die mure, wat ikone genoem word, waarin die heilige volgens oorlewings teenwoordig is.
- Die ikoon van die maagd Maria en die baba Jesus is die werklike Jesus en Maria nie.
- Wat maak dit 'n ikoon is die teenwoordigheid van die heilige wat gesê word in die prentjie is.
- 'n Ikoon kan 'n klank, 'n woord, 'n gebaar of 'n houding, byvoorbeeld, wanneer die OM-klank gedreunsing word in Hindoe praktyke, word dit geglo dat dit energie dra.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(12)

4.2.3 Verteenwoordigende simbole

- 'n Verteenwoordigende simbool is 'n simbool wat staan vir (verteenwoordig) iets anders.
- Dit kan soms eenvoudig funksioneer as 'n teken, bv. wanneer 'n kruis op 'n gebou gebruik word om 'n plek van aanbidding aan te dui.
- Die kruis is die magtige simbool wat tradisie verteenwoordig asook die sentrale oortuiging in 'n geloof.
- Die kruis herinner Christene aan die dood van Jesus Christus aan die kruis van Golgota.
- Alfa en Omega is ook 'n verteenwoordigende simbool.
- Dit Christene dat Christus die begin en die einde is.
- Hy is die eerste en die laaste.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(12)

[50]

VRAAG 5**5.1 5.1.1 Sosiale rolle**

- Rituele het 'n belangrike sosiale funksie.
- Dit bring mense met gemeenskaplike oortuigings en belange saam.
- Daardie mense herdenk en onthou hul geskiedenis. (6)

5.1.2 Sielkundige rolle

- Rituele bevredig 'n deel van menswees wat nie logies verklaar kan word nie.
- Sommige sit blomme op 'n graf.
- Dit word nie gedoen vir mense wat dood is nie, of vir ander om dit te sien nie, maar dit bevredig 'n diep persoonlike behoefte.
- Die behoefte vir rituele in ons lewens blyk om sy oorsprong in die regterkant van die brein te hê. (6)

5.1.3 Geestelike rolle

- Sulke rituele word beoefen om die bande tussen mense en die goddelike te verstewig.
- Die intensie van godsdienstige rituele is om die wêreld en die goddelike bymekaar te bring.
- Wanneer 'n priester van die Rooms-Katolieke tradisie die Mis beoefen, word gesê dat die liggaam en die bloed van Jesus een is met die water en wyn. (6)

5.2 Ontwikkel 'n omvattende en uitgebreide verslag oor die etiek van die ontspanningsindustrie.

- Dit is 'n feit dat die ontspanningsindustrie baie mense met geleentede voorsien om hulself te geniet.
- Mense wat geld maak met ontspanning dien hul eie belange en die belange van hul kliënte.
- Hulle wil hul werk behou en meer geld maak.
- Om werk te behou en geld te maak kan tot onetiese praktyke lei.
- Etiek verwys na wat reg en verkeerd is.
- Etiek en moraliteit kan afwisselend gebruik word.
- Ontspanning verwys na vermaaklikheidsaktiwiteite.
- Dit laat mense gelukkig voel.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

Gemeenskaplike onetiese praktyke is:

- Om tydens wedstryde en speletjies te kul – knoeierye (bv. om spelers te betaal om so swak te speel dat mense wat wed, geld verloor).
- Valse beloftes en leuens.
- Kaartjies aanbied, vakansie en geleentede om mense te ontmoet met die wete dat die dinge nooit sal gebeur nie.
- Die Christendom as godsdienst is geheel en al gekant teen onetiese praktyke soos kullery, wedstrydknoeierye, leuens vertel en dobbel in algemeen.
- Christendom bevorder handwerk en eerlike gewin.

LET WEL: Hierdie is 'n oop-vraag en enige akademiese relevante punte sal deur die nasiener gekrediteer word. (20)

5.3 Die “massa media” sy bydrae tot die verspreiding van religieë

- Massa media is 'n duidelike onderskeibare vorm van die media.
- Inligting word gestuur van een persoon na 'n aantal mense.
- Een persoon kan letterlik miljoene mense deur middel van die massa media bereik, bv. televisie of radio ens.
- Die oudste vorm van massa-media is 'n boek.
- Religie was een van die eerste sosiale instansies wat voordeel uit hierdie ingryping getrek het.
- Die eerste gedrukte boeke was byna uitsluitlik Bybels.
(Enige relevante antwoord moet gekrediteer word.)

(12)
[50]

TOTAAL: 150